

Vláda schválila novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Vláda České republiky schválila novelu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, kterou vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pokud novou právní úpravu schválí Parlament a podepíše prezident, vejde v účinnost 1.7. 2005.

Současný zákon o sociálně-právní ochraně dětí platí více než čtyři roky. Za tu dobu MPSV nasbíralo dostatek zkušeností, ze kterých vycházelo i při tvorbě novely. Návrh obsahuje změny, které **celý systém zefektivní a zkvalitní sociálně-právní ochranu dětí**. Novela by měla zároveň přispět k prohloubení plnění závazků, které pro ČR vyplývají z mezinárodních smluv týkajících se sociálně-právní ochrany dětí, především z Úmluvy o právech dítěte a Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.

Základním cílem nové právní úpravy je podpora všech forem náhradní péče o děti, které jim umožní vyrůstat v prostředí co nejvíce podobném prostředí rodinnému. Novela klade důraz i na prevenci sociopatologických jevů, posílení ochrany dětí před nezákonnými manipulacemi při zprostředkování náhradní rodinné péče a na zkvalitnění právního prostředí.

Mezi hlavní oblasti, na které se zákon zaměřuje, patří prevence případů, kdy je narušen příznivý vývoj dítěte, opatření na ochranu dětí, které se ocitly v krizových situacích, zprostředkování osvojení a pěstounské péče, sledování vývoje dětí žijících v náhradní rodinné péči nebo v ústavních zařízeních, ochrana dětí před sociopatologickými jevy, pravidla pro spolupráci se zahraničím ve věcech sociálně-právní ochrany dětí a podmínky, za kterých mohou nestátní organizace působit v oblasti sociálně-právní ochrany dětí.

Nová právní úprava má mimo jiné **posílit práci s biologickou rodinou a snažit se dítěti zachovat rodinné prostředí**. Pokud bude příznivý vývoj dítěte natolik narušen, že bude nezbytné umístit ho mimo rodinu, **budou moci příslušné orgány využít na přechodnou dobu možnosti podpůrné pěstounské péče** tak, aby rodiče získali čas a pokusili se vyřešit své problémy. Podmínkou umístění dítěte do této péče by měl být kvalifikovaný předpoklad, že se vrátí v relativně krátké době zpět ke svým rodičům nebo příbuzným. Jedná se o alternativu ústavní výchovy.

Novela pamatuje i na děti, které žijí v zařízeních pro výkon ústavní výchovy. Podle nové právní úpravy budou muset orgány sociálně-právní ochrany pravidelně spolupracovat s rodiči těchto dětí i po jejich odebrání z rodiny. Toto opatření by mělo především řešit sociální situaci rodiny a umožnit tak dítěti jeho návrat domů. Návrh vychází ze zásady, že **primárním zájmem dítěte je žít s vlastními rodiči, popř. blízkými osobami**.

Novela se také zaměřuje na **posílení kvalitní úrovně odborné přípravy žadatelů o osvojení nebo svěření dítěte do pěstounské péče**, tedy na přijetí dítěte do rodiny. Žadatelé musí být lépe připraveni na situace, kdy mají určité skupiny dětí (např. skupiny dětí jiného etnika, se zdravotními komplikacemi či

výchovnými problémy) speciální potřeby. Nová právní úprava zároveň klade důraz na vyhledávání žadatelů speciálně pro tyto skupiny dětí. To by mohlo postupně snížit počet dětí žijících v ústavní péči.

Další změny se týkají pověřených osob, které mohou poskytovat sociálně-právní ochranu. Praktické zkušenosti ukázaly, že lidé, kteří přicházejí do přímého kontaktu s dětmi, kterým sociálně-právní ochrana náleží, tedy i s dětmi zanedbávanými, týranými či zneužívanými, musí být schopni posoudit nebezpečí, které dítěti hrozí a včas mu zajistit potřebnou odbornou pomoc (případně zajistit jeho bezpečí). **Proto je nezbytné, aby tyto osoby měly příslušné odborné vzdělání případně praxi. Novela zákona nadále počítá s tím, že pověřené subjekty budou mít oprávnění vyhledávat vhodné děti pro náhradní rodinnou péči a vhodné zájemce, kteří se chtějí stát pěstouny či osvojiteli.** Informace o těchto dětech a zájemcích pak budou oznamovat obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Zejména u dětí, které jsou obtížně umístitelné do náhradní rodinné péče, se taková praxe v minulosti osvědčila.

Samostatnou část v rámci novely zákona tvoří změny týkající se zařízení sociálně-právní ochrany. Ke změnám musí dojít především u zařízení určených dětem, které vyžadují okamžitou pomoc. Podle dosud platné novely zákona o rodině (účinná od 1. 7. 2002) je možné umístit do těchto zařízení děti, které měly být umístěny do ústavní výchovy. Pokud by nebyly zakotveny podrobnější podmínky pro provoz a vybavení těchto zařízení, mohlo by to znamenat provozní komplikace. Stávající právní úprava nepočítala s tím, že děti budou v těchto zařízeních dlouhodobě pobývat. Vzhledem k možnosti dlouhodobějšího pobytu dítěte v zařízení je také nezbytné stanovit povinnost rodičů podílet se na úhradě nákladů spojených s pobytem dítěte.

Novela zákona je v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod a respektuje závazky vyplývající pro Českou republiku z ratifikovaných mezinárodních smluv. Nová právní úprava je také **v souladu s mezinárodními smlouvami**, kterými je Česká republika vázána, zejména s **Úmluvou o právech dítěte**, která byla publikována pod č. 104/1991 Sb., a s **Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení** (sdělení č. 43/2000 Sb.m.s.).

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.